

CSETE KIÁLLÍTÁS A MŰCSARNOKBAN

Csete Ildikó (1940-2018) textilművész, festő és grafikus, különös tehetségű, fáradhatatlan szellemű ember volt. Hatalmas életművet hagyott maga után, amelynek fontos darabjait láthatjuk a 2024. május 15.-én a Műcsarnokban megnyílt CSETE kiállítás termeiben. A művészasszony halála óta most először találkozhat a közönség sok műfajú alkotásaival, a gyermekjátékoktól a zászlókon, miseruhákon, palástokon, függönyökön, terítőkön, kárpitokon át a selyem- és vászonképekig és tovább. A monoton munkafázisokban is rendületlenül kitartó, páratlan erejű ihlet eredményei ezek a fantáziával teli alkotások. Bizonyítják Csete Ildikó motivációjának mélységét és azt a művészi eltökéltséget, amely - nemcsak életvitelszerűen, de szinte élet helyett végzett – alkotómunkáját vezérelte.

A textil, ezen belül is a vászon, az emberiség egyik legősibb találmánya. De ugyanilyen ősi az írás is. Csete Ildikó művei nem egyszer ennek a két, ma is fontos, ősi találmánynak az esztétikáját kötik össze. A világ számos nemzeti művészetében megtalálható ez a párosítás, de a modern magyar művészettörténetben Csete Ildikó alkotásait egyedülállónak mondhatjuk, mert nagy méretű munkáit nem egy esetben a magyar írás, a magyar szó szakrális ereje, nyelvemlékeink újrateremtésének, figyelmünk előterébe emelésének kényszerítő kötelessége inspirálta. Ebből a belső indíttatásból születtek az Ómagyar Máriasiralom, a Halotti beszéd vagy Szent István intelmeinek különleges szépségű kelméi. Végletesen precíz és aprólékos munkát igénylő eljárással készültek, például a nyomtatás őskorszakához hasonlóan, kivésott dúcok segítségével, vagy a gondosan stilizált, egyszerű szépségű jelek, betűk, rovások tíz és százezreinek vászonra festésével.

Csete Ildikó textilművész és Csete György építész életművének forrásvidékén is megtaláljuk a kodályi-, bartóki ars poétikát, amely az úgy nevezett magasművészettel egyenrangúnak, „tisztá forrásnak” vallja a népművészetet. Vonatkozik ez annak minden ágára, mind a tárgyi népművészetre, mind a folklórra, a „szellemi néprajz”ra is. De ugyanilyen jelentőségük van Csete Ildikó motívumkincsében az organikus formáknak és a természeti alakzatoknak, virágoknak, leveleknek, terméseknek, kavicsoknak, köveknek is. Felismeri esztétikumuk egyedülálló szépségét, átgondoltságát, és megérzi bennük a Teremtő szellemi jelenlétét. Így válik például vásznai egyik legfontosabb motívumává a hosszúszerű, hosszú kalászerű búza, amelynek tengerében egy emlékezetes gyermekkori élménye során átélte „a lét különös ős-állapotát”, amelynek „ringató homályában” az élet valamikor elindulhatott.

Hasonlóképpen fontosak és megtartó erejűek voltak a művészasszony számára a magyar történelem kiemelkedő eseményei és hősei, akik megragadták alkotó képzeletét, és arra készítették, hogy felidézze arcukat, hogy a jelenben is velünk lehessenek. Így ír erről egyik gyönyörű albumában*:

„...nekem, ma élő alkotóembernek kemény feladatom, sőt, kötelességem, hogy megőrizzem és felmutassam „arcunkat”. A hajdan volt, a mai, sajátosan magyar arcunkat. Ezt szolgálom, ezt őrizem, és viszem tovább. Mindig, minden munkámban, egész életemben”.

Az őrzés, a szolgálat, a teremtett világ és a magyar hagyomány kincseinek továbbvitele – ezek voltak Csete Ildikó egyedülálló művészetének „belsőégésű motorjai”, amelyeket páratlan tehetsége, erős és kitartó művészi ösztöne táplált.

Művészeti életünk figyelemre méltó eseménye tehát a Műcsarnok CSETE kiállítása, amely a PÉCS CSOPORT és Csete György Kossuth-díjas építőművész kiemelkedő munkásságának bemutatása mellett ízelítőt ad a feleség és alkotótárs, Csete Ildikó textilművész lenyűgözően friss, szín- és formagazdag alkotásaiból is.

*CSETE ILDIKÓ, Püski Kiadó, Budapest, 2015